Věc C-357/24

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

16. května 2024

Předkládající soud:

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Chorvatsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

3. května 2024

Žalobce:

Freistaat Bayern

Žalovaný:

Euroherc osiguranje d.d.

I. Název předkládajícího soudu

Předkládající soud: Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Odvolací obchodní soud, Chorvatsko)

[…]

II. Účastníci původního řízení

Žalobce: Freistaat Bayern, […] Augsburg, Spolková Republika Německo, […]

[…]

Žalovaný: Euroherc osiguranje d.d.[,] Záhřeb […]

III. Předmět sporu a relevantní skutkový stav

1 Předmětem sporu je nárok žalobce, aby mu žalovaný nahradil škodu, která mu vznikla tím, že jeho zaměstnanci (osobě X) vyplatil nemocenské dávky za tři

PRACOVNÍ DOKUMENT

období pracovní neschopnosti od 21. dubna 2015 do 21. května 2015, od 16. února 2016 do 15. dubna 2016 a od 8. listopadu 2016 do 5. ledna 2017. Dávky vyplacené za období pracovní neschopnosti činí celkem 28 825,83 EUR.

2 Osoba X byla ošetřena v Německu poté, co byla zraněna při dopravní nehodě, ke které došlo 18. dubna 2015 v Šibeniku (Chorvatsko). Při dopravní nehodě došlo ke střetu jízdního kola a osobního automobilu. Jízdní kolo řídila osoba X, zaměstnanec žalobce, zatímco osobní automobil řídila osoba Y, pojištěný žalovaného. Jedná se o případ povinného pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla.

3 Osoba Y byla uznána vinnou ze spáchání přestupku, ale v této fázi řízení je stále sporná její výlučná odpovědnost za zavinění dopravní nehody, neboť žalovaný tvrdí, že na nehodě se podílela i osoba X, zaměstnanec žalobce.

4 Po dopravní nehodě žalovaný v rámci smírného řízení vyplatil osobě X náhradu skutečné škody za zranění, která utrpěla při dopravní nehodě, včetně náhrady nemajetkové újmy, plnění za pomoc a péči třetích osob, náhrady majetkové škody, dalších nákladů a nákladů na právní zastoupení v celkové výši 43 433,43 HRK, tj. 5764,61 EUR.

5 Právním základem, o který žalobce opírá svůj nárok, je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení („nařízení č. 883/2004“). Žalobce se domnívá, že jako zaměstnavatel osoby X má postavení „příslušné instituce“ uvedené v čl. 1 písm. q) bodě iv) nařízení č. 883/2004, neboť se jedná o dávky stanovené v čl. 3 odst. 1, a proto dávky v nemoci vyplácené v tomto případě spadají pod pojem „dávky v nemoci“ uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení.

6 Žalobce se dovolává čl. 85 odst. 1 nařízení č. 883/2004 a tvrdí, že vyplacením nemocenských dávek převzala nároky svého zaměstnance vůči třetí osobě (žalovanému jako pojistiteli odpovědnosti osoby odpovědné za škodu, osoby Y) a že toto převzetí nároků musí být v tomto řízení uznáno, neboť dotčené dávky jsou dávkami, které osoba X obdržela podle německých právních předpisů z důvodu zranění, jež vzniklo v důsledku škodní události v Chorvatsku.

7 V této souvislosti žalobce odkazuje na čl. 6 odst. 1 Gesetz über die Zahlung des Arbeitsentgelts an Feiertagen und im Krankheitsfall (bavorský zákon o vyplácení dávek za práci o dnech pracovního volna a v případě nemoci), který [...] zní takto: „Může-li zaměstnanec podle zákona požadovat po třetí osobě náhradu za ztrátu na výdělku z důvodu pracovní neschopnosti, přechází tento nárok na zaměstnavatele v rozsahu, v jakém zaměstnavatel v souladu s tímto zákonem nadále vyplácel zaměstnanci mzdu a odváděl příspěvky, které mu náleží a které zaměstnavatel odvádí Spolkovému úřadu práce, podíl zaměstnavatele na příspěvcích na sociální zabezpečení a pojištění péče a na penzijní připojištění a pozůstalostní důchody“.

8 Žalovaný s žalobou nesouhlasí a tvrdí, že nařízení č. 883/2004 nelze na konkrétní skutkový stav aplikovat, především proto, že upravuje otázky koordinace

PRACOVNÍ DOKUMENT

sociálního zabezpečení, a nikoliv náhradu nepřímé škody, která zaměstnavateli vznikla v důsledku výplaty nemocenských dávek jeho zaměstnanci, a že žalobce nemá postavení příslušné instituce, ale je pouze institucí, která se zabývá sociálním zabezpečením.

9 Soud prvního stupně přijal tvrzení žalobce o použitelnosti nařízení č. 883/2024 v projednávané věci, aniž by takové stanovisko konkrétně odůvodnil, zamítl všechny námitky žalovaného jako nedůvodné a žalobě vyhověl (rozsudek Trgovački sud u Zagrebu (Obchodní soud v Záhřebu, Chorvatsko) [...] ze dne 21. listopadu 2023).

10 V odvolání proti prvostupňovému rozsudku žalovaný vznáší neřešené otázky týkající se správné aplikace nařízení č. 883/2004 na zjištěný skutkový stav. Odvolacímu soudu proto není zřejmé, zda lze žalobce v tomto konkrétním případě považovat za příslušnou instituci ve smyslu čl. 1 nařízení č. 883/2004 a zda pojem dávek v nemoci uvedený v čl. 3 odst. 1 písm. a) zahrnuje i dávky za dobu pracovní neschopnosti vzniklé v důsledku úrazu utrpěného v jiném členském státě, přičemž nezahrnuje dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání [písm. f)]. Odvolací soud si rovněž není jistý, zda žalovaný může být osobou povinnou k náhradě dávek, neboť je pojistitelem odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla.

11 Za předpokladu kladné odpovědi na tyto otázky vyvstává otázka týkající se aplikace čl. 85 odst. 1 nařízení č. 883/2004. Chorvatská hmotněprávní úprava v oblasti povinného pojištění motorových vozidel totiž nezná institut náhrady tzv. nepřímé škody, kterou nese třetí osoba v důsledku škody, kterou utrpěla poškozená osoba. Právo na náhradu takové škody musí být výslovně stanoveno v zákoně a prozatím je toto právo stanoveno pouze ve prospěch pojišťovny, která provádí zdravotní, důchodové nebo invalidní pojištění. Na druhou stranu má zaměstnanec právo na nemocenské dávky, které vyplácí zaměstnavatel nebo Hrvatski zavod za osiguranje (Chorvatská pojišťovna) v závislosti na délce pracovní neschopnosti bez ohledu na příčinu nemoci, a zaměstnavatel nemá právo uplatnit nárok vůči subjektu odpovědnému za úraz nebo jeho pojišťovně. Právním základem pro výplatu posuzované dávky v době dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci je pracovní smlouva a povinné zdravotní pojištění zaměstnance.

IV. Vnitrostátní právní předpisy a judikatura

12 Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (zákon o povinném pojištění při provozu) (*Narodne novine* nr. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 a 152/14) platný ke dni vzniku škodné události a zahájení původního řízení.

Článek 2

(1) Povinným pojištěním při provozu se rozumí:

PRACOVNÍ DOKUMENT

(…)[1] 2. pojištění vlastníka nebo provozovatele (dále jen „vlastník“) vozidla pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou třetím osobám (dále jen „pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla“).

Článek 3

(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí (...)

8. „Poškozeným“ každá osoba, která utrpěla škodu na majetku a/nebo osoba, která je oprávněna požadovat náhradu škody podle tohoto zákona (...).

Článek 11

(1) Poškozený může uplatnit nárok na náhradu škody z pojištění uvedeného v čl. 2 odst. 1 tohoto zákona přímo u povinného pojistitele.

Článek 22

(1) Vlastník vozidla je povinen uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu, která může být způsobena třetím osobám v důsledku provozu vozidla, a to pro případ smrti, újmy na zdraví, škody na zdraví, zničení nebo poškození věci.

Článek 27

(1) Pojišťovna je povinna nahradit podnikům, které provádějí zdravotní, důchodové nebo invalidní pojištění, skutečnou škodu v rámci odpovědnosti svého pojištěného a v rozsahu závazků převzatých v pojistné smlouvě.

(2) Skutečnou škodou ve smyslu odstavce 1 tohoto článku se rozumí náklady na léčení a další nezbytné náklady vynaložené v souladu s předpisy o nemocenském pojištění, jakož i poměrná výše důchodu poškozeného nebo jeho rodinných příslušníků.

13 Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (zákon o povinném zdravotním pojištění) (*Narodne novine* nr. 80/13 a 137/13) platný ke dni škodné události a zahájení hlavního řízení

Článek 36

(1) Pojištění mají v rámci svého práva z povinného zdravotního pojištění nárok na:

1. dávky po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo překážky v práci z důvodu čerpání zdravotní péče nebo jiných okolností uvedených v článku 39 tohoto zákona (dále jen „dávka“) (...)

[1] Symbol (...) znamená, že část textu byla vypuštěna jako nerelevantní.

PRACOVNÍ DOKUMENT

Článek 39

Pojištěný má nárok na dávku v souvislosti s čerpáním zdravotní péče z povinného zdravotního pojištění nebo za jiných okolností stanovených tímto zákonem, jestliže:

1. je dočasně práce neschopný z důvodu nemoci nebo úrazu, nebo pokud byl umístěn do zdravotnického zařízení za účelem ošetření nebo vyšetření (...)

Článek 40

Dávku v souvislosti s čerpáním zdravotní péče uvedenou v čl. 39 odst. 1 a 2 tohoto zákona vyplácí pojištěným z vlastních prostředků:

1. právnická nebo fyzická osoba – zaměstnavatel po dobu prvních 42 dnů dočasné pracovní neschopnosti a dále po dobu, kdy pojištěný pracuje ve třetí zemi, do které byl vyslán právnickou nebo fyzickou osobou, nebo je sám zaměstnán ve třetí zemi (...).

Článek 41

(…) (3) Dávku za dobu dočasné pracovní neschopnosti uvedenou v čl. 39 odst. 1 a 2 tohoto zákona, a to od 43. dne, resp. od 8. dne dočasné pracovní neschopnosti, vypočítává a vyplácí právnická nebo fyzická osoba – zaměstnavatel s tím, že ministerstvo je povinno vyplacenou dávku vrátit do 45 dnů ode dne doručení žádosti o vrácení dávky.

Článek 136

(1) Pojišťovna je povinna vymáhat náhradu způsobené škody po osobě, která způsobila nemoc, úraz nebo smrt pojištěného.

(2) Právnická nebo fyzická osoba – zaměstnavatel – odpovídá za škodu způsobenou podniku v případech podle odstavce 1 tohoto článku zaměstnancem při plnění pracovních úkolů nebo v souvislosti s ním.

(3) Podnik je v případech podle odstavce 2 tohoto článku povinen požadovat náhradu škody také přímo po zaměstnanci, pokud škodu způsobil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

(4) Pokud ministerstvo požaduje náhradu škody po právnické nebo fyzické osobě a zaměstnanci, odpovídají tito za škodu společně a nerozdílně.

Článek 140

Podnik je rovněž povinen uplatnit nárok na náhradu způsobené škody v případech podle článku 136 tohoto zákona přímo u pojistitele, u něhož jsou osoby pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou třetím osobám, a to v souladu s ustanoveními o povinném pojištění pro případ tohoto pojistného rizika.

PRACOVNÍ DOKUMENT

Článek 142

Podnik je povinen uplatnit nárok na náhradu škody v případech stanovených tímto zákonem bez ohledu na to, že škoda byla způsobena výplatou dávek, na které má pojištěnec právní nárok z prostředků povinného zdravotního pojištění, tj. státního rozpočtu.

Článek 143

Odškodnění, které je podnik oprávněn požadovat v případech uvedených v článcích 135 a 136 a v článcích 138 až 142 tohoto zákona, zahrnuje náklady na lékařské ošetření a jiné služby a částky peněžitých a jiných dávek vyplacených podnikem.

14 Právní názor, že zaměstnavatel ani jeho pojistitel odpovědnosti nemají nárok na náhradu dávky vyplacené z důvodu dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance způsobené pracovním úrazem, byl jasně stanoven v aktuální judikatuře Vrhovni sud Republike Hrvatske (Nejvyššího soudu, Chorvatsko). Na potvrzení této skutečnosti je k tomuto návrhu přiložen rozsudek [...] ze dne 18. března 2014. Z tohoto rozsudku vyplývá, že zaměstnavatelé nemají právo požadovat po subjektu odpovědném za úraz nebo jeho pojišťovně náhradu toho, co svému zaměstnanci vyplatili za dobu pracovní neschopnosti v důsledku úrazu. Takové právo nemají ani v případě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Takové právo nemá ani pojistitel zaměstnavatele, přestože byla stanovena povinnost zaměstnavatele pojistit se pro případ odpovědnosti za pracovní úrazy a nemoci z povolání zaměstnanců.

15 Podstatná část tohoto rozsudku zní:

„Zaměstnavatel, který v souladu s výše uvedenými právními předpisy[2] vyplácí svému zaměstnanci náhradu mzdy za dobu pracovní neschopnosti zaměstnance z důvodu pracovního úrazu způsobeného třetí osobou (osobou odpovědnou za škodu), není v souladu s obecnými zásadami odpovědnosti za škodu subjektem mimosmluvního odpovědnostního vztahu za škodu způsobenou úrazem zaměstnance, neboť jednání, kterým byla škoda způsobena, nesměřovalo proti zaměstnanci. Pokud jednání, které způsobilo škodu, směřovalo proti jedné osobě a účinky jednání, které způsobilo škodu, se dotkly i jiné osoby, musí být pro vznik práva této jiné osoby na náhradu škody její právo výslovně stanoveno zákonem.

Pojištěnec žalobce (...) tím, že svému zaměstnanci (...) vyplatil dávku za dobu pracovní neschopnosti v důsledku pracovního úrazu, splnil svou zákonnou povinnost podle článků 51 a 26 Zakon o zdravstvenom osiguranju (zákona o zdravotním pojištění).

[2] Jedná se o Zakon o zdravstvenom osiguranju (zákon o zdravotním pojištění) (*Narodne novine* nr. 75/93, 55/96 a 1/97 – konsolidované znění, 109/07, 13/98, 88/98, 150/98, 10/99, 34/99, 69/00, 59/01, 82/01).

PRACOVNÍ DOKUMENT

Žádné ustanovení Zakon o zdravstvenom osiguranju (zákona o zdravotním pojištění) nestanoví regresní nárok zaměstnavatele na dávky vyplacené zaměstnanci v důsledku pracovního úrazu vůči osobě, která za úraz odpovídá, zatímco takový nárok podle čl. 85 odst. 1 uvedeného zákona výslovně náleží Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (Chorvatské zdravotní pojišťovně)“.

V. Odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

16 Pokud tedy chorvatské právní předpisy nestanoví právo na náhradu nepřímé škody, kterou zaměstnavatel utrpěl v důsledku výplaty dávek za dobu pracovní neschopnosti svého zaměstnance, vyvstává otázka, zda může německý zaměstnavatel na základě čl. 85 odst. 1 nařízení č. 883/2004 převzít nároky svého zaměstnance, nebo dokonce vznést přímý nárok na náhradu škody vůči třetí osobě, v tomto případě vůči pojistiteli osoby odpovědné za vznik a následky události, která vedla ke vzniku škody.

17 Soudní dvůr vyložil čl. 93 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971, který v podstatě odpovídá čl. 85 odst. 1 nařízení č. 883/2004, ve dvou rozsudcích C-397/96 a C-428/92, avšak podle předkládajícího soudu je otázka, zda lze zaměstnavatele považovat za osobu, která má regresní nárok na dávky jako instituce odpovědná za jejich výplatu, pokud v členském státě, v němž došlo k úrazu, nemůže poškozený žádat o takové odškodnění, tedy pokud neexistuje právní základ pro uplatnění nároku na takové odškodnění.

18 Soudní dvůr se v současné době zabývá věcí C-7/24, v níž se dánský soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce domáhá výkladu čl. 85 odst. 1 nařízení č. 883/2004. Z obsahu této žádosti, zveřejněné ve formě pracovního dokumentu, vyplývá, že hlavní řízení o této žádosti je podobné hlavnímu řízení v projednávané věci. Důležitý rozdíl spočívá v tom, že žalobci v uvedené věci jsou německé veřejné penzijní pojišťovny (ze zákona povinné instituce sociálního zabezpečení), zatímco ve věci projednávané chorvatským soudem je žalobcem zaměstnavatel poškozeného. Žalovaným je stejně jako v projednávané věci před chorvatským soudem dánská pojišťovna občanskoprávní odpovědnosti. Uvedená žádost rovněž obsahovala otázku, zda hmotné právo členského státu, v němž došlo ke vzniku škody, může omezit regresní nárok povinné instituce sociálního zabezpečení v případě, že dávky sociálního zabezpečení, jejichž náhrada je požadována, nejsou totožné nebo alespoň nejsou srovnatelné s nárokem, který by poškozený mohl získat podle tohoto hmotného práva (bod 58 žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-7/24).

VI. Předběžná otázka

S ohledem na výše uvedené Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Odvolací obchodní soud, Chorvatsko), jako druhostupňový soud v projednávané věci, uvádí na základě čl. 19 odst. 3 písm. b) Smlouvy o Evropské unii a článku 267 Smlouvy

PRACOVNÍ DOKUMENT

o fungování Evropské unie, že je třeba předložit Soudnímu dvoru Evropské unie tuto předběžnou otázku:

Je třeba čl. 85 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení vykládat v tom smyslu, že k tomu, aby zaměstnavatel jako instituce povinná k výplatě dávek měl právo na regresní nárok na nemocenskou dávku vyplacenou zaměstnanci v důsledku úrazu, k němuž došlo na území jiného členského státu, vůči třetí osobě odpovědné za náhradu škody nebo vůči jejímu pojistiteli občanskoprávní odpovědnosti, je nezbytné, aby existoval právní základ pro uplatnění nároku na tuto náhradu v členském státě, v němž vznikla škoda?

Záhřeb, 3. dubna 2024

[…]

Přílohy:

- kopie rozsudku soudu prvního stupně, odvolání a příslušných výpisů ze spisu soudu prvního stupně.

- kopie rozsudku Rev-x 1048/13–2 ze dne 18. března 2014.

[…]

PRACOVNÍ DOKUMENT